Jeugd en Gezin
programmaministerie

De President van de
Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500 EA DEN HAAG

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Den Haag
FEZ-U-2828738			
Onderwerp		Bijlage(n)	Uw brief
Ketensamenwerking in het publieke domein			7005858 R 25 FEB 2008

Op 19 december 2007 ontving ik uw conceptrapport 'Ketensamenwerking in het publieke domein'. U vraagt mij op dit rapport te reageren. Graag voldoe ik aan uw verzoek.
Ik heb met belangstelling kennis genomen van uw conceptrapport. U heeft daarin onderzoek gedaan naar de ketensamenwerking op drie terreinen, te weten toezicht op asbestverwijdering, acute zorgverlening én de aanpak van kindermishandeling. Ik ga in deze reactie in op het onderdeel 'aanpak kindermishandeling'.

U constateert dat samenwerking in de keten van kindermishandeling op onderdelen relatief goed functioneert, maar dat er verbeterslagen nodig zijn. Er valt flink wat te verbeteren aan de signalering en melding van kindermishandeling, aan de lange wacht- en doorlooptijden en aan de effectiviteit van de geboden zorg. Het ontbreken van regie in de zorgverlening en de gebrekkige informatie-uitwisseling blijft de samenwerking daarnaast parten spelen. De belemmeringen die u signaleert zijn al eerder, bijvoorbeeld in de onderzoeken van de gezamenlijke inspecties en in de evaluatie van de wetgeving Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)[1] naar voren gekomen.

In het Actieplan Aanpak Kindermishandeling *Kinderen Veilig Thuis*, dat ik 5 juli 2007 mede namens de minister van Justitie aan de Tweede Kamer heb gezonden, presenteer ik voorstellen om juist deze belemmeringen zoveel als mogelijk weg te nemen dan wel te beperken (TK, 2006-2007, 31 015 nr.16). In dit Actieplan zijn concrete acties opgenomen die ertoe moeten leiden dat signalen van kindermishandeling eerder en sneller worden opgepakt en dat er stappen worden ondernomen als er zorgen zijn over een kind.
Ik heb met bestuurlijke partners als het IPO en de VNG afspraken gemaakt om dit Actieplan in uitvoering te nemen. Ook andere partijen, zoals beroepsgroepen en koepelorganisaties, worden hierbij betrokken. Wat ik voor ogen heb, is een gezamenlijke aanpak om kindermishandeling een halt toe te roepen. Ik zie uw rapport als aansporing mijn beleid door te zetten.

U doet een aantal specifieke aanbevelingen. Ik reageer daar kort op.

---

[1] BMC, augustus 2006.

Postbus 16166
2500 BD DEN HAAG
Telefoon (070) 340 50 30
Fax (070) 340 78 34

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG

Correspondentie uitsluitend richten aan het postadres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Internetadres:
www.jeugdengezin.nl

1. Signalering en melding kindermishandeling

Sinds april 2007 beschikken wij wel degelijk over cijfers omtrent aard en omvang van kindermishandeling in Nederland. Uit onderzoek[2] is gebleken dat kindermishandeling veel vaker voorkomt dan wij aanvankelijk dachten en dat signalering en melding nog niet optimaal verlopen. Hoewel u in uw rapport hierover geen specifieke aanbevelingen doet, wil ik hier toch kort op ingaan.

Het signaleren en actie ondernemen om waar nodig kindermishandeling te stoppen en passende zorg op gang te brengen, is één van de speerpunten van het Actieplan. Ik stimuleer actief dat instellingen, beroepskrachten en vrijwilligers die met kinderen werken een meldcode invoeren en toepassen, zodat zij signalen snel herkennen, weten hoe ze ouders moeten aanspreken en zich niet onnodig verschuilen achter het beroepsgeheim. Ook zet ik extra in op het vergroten van kennis en kunde op dit vlak, als expliciet onderdeel van de in te voeren RAAK aanpak[3].

In het rapport wordt melding gedaan over de onduidelijkheid van de twee loketten bij bureau jeugdzorg: de Toegang en het AMK. Bij beide loketten kunnen meldingen van kindermishandeling binnenkomen. De cliënt mag hier geen last van ondervinden. Meldingen moeten door de verschillende onderdelen van het bureau jeugdzorg voor elkaar worden aangenomen. Bureau jeugdzorg moet dan 'achter de voordeur' bezien wie de melding in behandeling neemt. Ik vind het echter van grote waarde dat er voor kindermishandeling een aparte, herkenbare, laagdrempelige ingang is bij het bureau jeugdzorg.

2. Wachttijden en doorlooptijden

Zoals ik in mijn beleidsprogramma 'Alle kansen voor alle Kinderen' (2007) heb geschreven, is de behoefte aan geïndiceerde jeugdzorg de afgelopen jaren fors toegenomen. Dit heeft direct gevolgen voor de wacht- en doorlooptijden bij de bureaus jeugdzorg en bij de aanbieders van provinciaal gefinancierde jeugdzorg. Met betrekking tot de wachtlijsten voor het zorgaanbod is afgesproken dat de sector zelf de normen voor maximale wachttijden in de jeugdzorg tegen het licht gaat houden en dat nieuwe normen worden vastgesteld. Op dit moment is het uitgangspunt dat jongeren niet langer dan negen weken zouden moeten wachten op zorg. Ook de norm voor de doorlooptijd van het AMK-onderzoek moet worden aangepast. Ik heb de Tweede Kamer toegezegd dat ik toe wil naar een norm van maximaal acht weken voor het AMK onderzoek (TK, 2007-2008, 31 001 nr. 37).
Uit de beleidsinformatie over de eerste drie kwartalen van 2007 blijkt dat er AMK's zijn met een gemiddelde onderzoeksdoorlooptijd van acht weken. Met het IPO en de MO groep wordt bezien of deze norm nog verder kan worden aangescherpt.

Zoals in uw rapport wordt opgemerkt, zijn de doorlooptijden voor de inzet van jeugdbeschermingsmaatregelen in het kader van het programma 'Beter Beschermd' fors aangepakt in de afgelopen twee jaren. De bijbehorende werkwijze wordt dit jaar bij alle deelnemende partijen landelijk ingevoerd.

---

[2] Van IJzendoorn, M. H. e.a. (2007) *Kindermishandeling in Nederland anno 2005. De Nationale Prevalentiestudie Kindermishandeling (NPM-2005), Universiteit Leiden* en,
Lamers-Winkelman, F. e.a. (2007), *Scholieren Over Mishandeling. Resultaten van een landelijk onderzoek naar de omvang van kindermishandeling onder leerlingen van het voortgezet onderwijs.*

[3] RAAK staat voor Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling. Zie Kooijman, K. (2007) *Lessen van en voor Regio's RAAK; Kindermishandeling: voorkomen en helpen*

Een ander aspect is dat binnen vijf dagen na de uitspraak van de rechter een gezinsvoogdijwerker met het gezin aan de slag moet. In het kader van de invoering van de Deltamethode is met provincies, regionale bestuurders én de bureaus jeugdzorg afgesproken, dat de gemiddelde caseload van 15 pupillen per fte eind 2008 gehaald moet zijn. Ik volg deze ontwikkelingen nauwkeurig.
Overigens is het door u gesignaleerde risico van (te) snelle inzet van jeugdbeschermingsmaatregelen in de praktijk niet door mij gesignaleerd. Tijdens een algemeen overleg met de Tweede Kamer kwam deze zorg eveneens naar voren. Ik heb daarop contact gezocht met enkele kinderrechters. Het beeld dat zij schetsen is dat er geen of nauwelijks afwijkingen zijn vast te stellen met vroegere ervaringen. Van overhaaste besluitvorming over inzet van het juridisch kader lijkt dus geen sprake te zijn.
Het in het rapport aangehaalde voorbeeld van de inzet van een jeugdbeschermingsmaatregel zonder gelijktijdige beschikbaarheid van een indicatiestelling voor de benodigde hulp, is herkenbaar. Bij de implementatie van Beter Beschermd moet hiermee rekening worden gehouden.

3. Effectiviteit hulpverlening

U constateert dat de hulpverlening bij de aanpak van kindermishandeling niet altijd *bewezen* effectief is. Dit onderschrijf ik en daarom is snelle en effectieve hulp voor jeugd en gezin één van de speerpunten uit mijn beleidsprogramma, dat ik op 28 juni 2007 aan de Tweede Kamer heb aangeboden (TK, 2006-2007, 31001 nr. 5).
Bij ZonMw is een overkoepelend programma 'Zorg voor jeugd' van start gegaan waarin het onderzoek naar de doeltreffendheid en effectiviteit van preventie- en behandelmethoden wordt meegenomen. Eén van de prioriteiten van dit programma is gericht op het terugdringen van kindermishandeling en de gevolgen hiervan. In dit programma is tevens ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe interventies. U beveelt aan bij dit onderzoek ook de volgorde van interventies en de combinatie van interventies te betrekken. Binnen de huidige opdracht aan ZonMw zijn thans geen mogelijkheden om combinatieonderzoeken uit te laten voeren. De focus is gericht op individuele interventies en instrumenten. Ik acht uw aanbevelingen op dit vlak echter interessant en zal deze onder de aandacht brengen van ZonMw.

Met betrekking tot de rol van de jeugd-GGZ bij de prestatie-indicatoren merk ik op dat er gedurende dit traject bewust voor is gekozen om de jeugd-GGZ buiten beschouwing te laten. Het traject voor de jeugdzorg zelf was erg complex en het koppelen aan andere sectoren had voor grote vertraging gezorgd. Mijn ambtsvoorganger heeft er een groot aandeel in gehad dat de snelheid in het traject is gebleven. Uiteraard is het nu van belang om de blik weer te verruimen en uit te breiden naar andere sectoren.

4. Regie op zorgverlening

U wijst in uw rapport op het ontbreken van heldere afspraken over wie verantwoordelijk is voor de coördinatie van zorg aan mishandelde kinderen. Deze regie ontbreekt op het niveau van de instellingen, maar ook op het niveau van de cliënt. U beveelt aan ervoor te zorgen dat alle betrokken partijen, inclusief gemeentelijke instellingen, tot overeenstemming komen over concrete invulling van casemanagement, in elk stadium van het traject.
Dit gebrek aan regie heeft mijn volle aandacht. In mijn beleidsbrief over de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) en de regierol van gemeenten (TK, 2007–2008, 31 001, nr. 36) geef ik aan op welke wijze ik hieraan vorm geef. Ik tref voorbereidingen om de regierol van gemeenten op het domein van de lokale jeugdketen wettelijk te verankeren.

Ten aanzien van coördinatie van zorg wordt wettelijk geregeld dat de gemeenten er voor verantwoordelijk zijn dát er sluitende afspraken worden gemaakt met en tussen partijen in

de jeugdketen. Bij die afspraken behoort dat er **altijd** een partij wordt aangewezen die verantwoordelijk is voor de coördinatie van zorg. Als er sprake is van geïndiceerde jeugdzorg, dan is de coördinatie een taak van het bureau jeugdzorg.
Voorts kan het zo zijn dat de aangewezen zorgcoördinator in de loop van het proces redenen ziet om de coördinatie rond een kind of gezin over te dragen aan een andere instelling of hulpverlener. Gemeente en partijen dienen dan ook duidelijke afspraken gemaakt te hebben over de wijze waarop een dergelijke overdracht expliciet wordt gemaakt, zodat het kind of gezin niet alsnog tussen wal en schip valt.

U beveelt voorts aan te zorgen voor een directe en substantiële aanwezigheid van het bureau jeugdzorg in het CJG. In reactie hierop geef ik aan dat gemeenten in de Wet op de jeugdzorg wettelijk verplicht worden een CJG in te richten. In het basismodel van het CJG is de schakel met het bureau jeugdzorg reeds opgenomen. Wat mij betreft wordt de voorpost van het bureau jeugdzorg ondergebracht in het CJG, zodat de aansluiting tussen gemeentelijke taken en provinciale taken verder wordt verbeterd. In het implementatietraject CJG zal hieraan aandacht worden besteed.

5. Informatie-uitwisseling tussen en binnen betrokken organisaties

U constateert dat de informatie-uitwisseling niet goed verloopt. Het is bekend dat instellingen die zich (vaak tegelijkertijd) met kinderen, jongeren en hun ouders bezighouden, te weinig informatie met elkaar delen en onvoldoende samenwerken.
Zeker bij vermoedens van kindermishandeling is het essentieel dat informatie wordt gedeeld en dat acties worden afgestemd. Ik ben het met u eens dat op dit vlak verbeteracties nodig zijn. Deze worden voor een deel al opgepakt. Ik verwijs hier naar de Verwijsindex Risicojongeren en naar de aanpak van het Elektronisch Kinddossier in de jeugdgezondheidszorg. In het programma Beter Beschermd is voorts een apart project ingericht om juist het onderwerp informatie-uitwisseling tussen de jeugdbeschermingspartners aanmerkelijk te verbeteren.

Verder is een applicatie gemaakt voor de toepassing van de privacywetgeving. Het gebruik van deze applicatie kan een belangrijk instrument zijn om professionals die menen dat de privacywetgeving een obstakel is om tot informatie-uitwisseling over te gaan, over de brug te helpen. Dat is belangrijk omdat de beleving de belemmering vormt en niet de wet. De wet biedt reeds iedereen -zelfs aan diegene die een geheimhoudingsplicht hebben- de mogelijkheid om een vermoeden van kindermishandeling te melden bij het AMK. Dit is geen vrijblijvend recht. In het belang van het kind dient iedereen bij een vermoeden van kindermishandeling de afweging te maken of hij dit moet melden en dient men zich niet te verschuilen achter privacyregels of een beroepsgeheim. Ik heb mij in het Actieplan Aanpak Kindermishandeling voorgenomen dit besef bij de beroepsgroepen actief onder de aandacht te brengen. Om te voorkomen dat professionals en beroepskrachten onnodig terughoudend zijn bij informatie-uitwisseling, worden handreikingen opgesteld. Een ander voorbeeld, naast de applicatie die ik hierboven beschreef, is de Wegwijzer Huiselijk geweld en Beroepsgeheim, die eveneens te vinden is op internet.

De Minister voor Jeugd en Gezin,

mr. A. Rouvoet